

Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової адміністрації
Фаховий коледж Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії
ім. Тараса Шевченка

*Циклова комісія трудового навчання та технологій
і образотворчого мистецтва*

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчально-виховної роботи
Павло ЯЛОВСЬКИЙ
« 07 » 22 вересня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Композиція та кольорознавство

Освітньо-професійний ступінь **фаховий молодший бакалавр**
Галузь знань **01 Освіта / Педагогіка**
Спеціальність **014.12 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво)**
Освітньо-професійна програма **Середня освіта (Образотворче мистецтво)**

Кременець –2024

Гуменюк Б. О. Композиція та кольорознавство : робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів фахової передвищої освіти з галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка за спеціальністю 014.12 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво). Кременець: 2024. 22 с.

Розробник:

Гуменюк Богдана Олександрівна – викладач циклової комісії трудового навчання та технологій і образотворчого мистецтва Фахового коледжу КОГПА ім. Тараса Шевченка.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії трудового навчання та технологій і образотворчого мистецтва
Протокол № 1 від 01.08.2024 р.

Голова циклової комісії

Віталій ПИСАРЕНОК

1. Вступ

Предмет «Композиція та кольорознавство» є однією основних дисциплін у опануванні образотворчої грамоти майбутніми вчителями образотворчого мистецтва. Композиція в творі будь-якого виду і жанру – основний складовий елемент, що організовує і зв'язує всі його частини в єдине ціле. У наш час композиція стає на нові методичні основи, пов'язані з актуальними завданнями сучасної української мистецької освіти. Курс композиції поєднаний з вивченням кольорознавства, що є важливим аспектом на початку засвоєння основ образотворчої грамоти.

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Композиція та кольорознавство» складена для навчання здобувачів освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» відповідно до освітньо-професійної програми Середня освіта (Образотворче мистецтво) з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальністю 014.12 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво).

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма здобуття освіти	
Кількість кредитів ECTS – 7	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
Змістових модулів – 5	Спеціальність 014.12 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво) Освітньо-професійна програма Середня освіта (Образотворче мистецтво)	Рік підготовки:	
		1-й	
Загальна кількість годин – 210		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; 2 самостійної роботи здобувача освіти – 3; 2,2	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	1-й	2-й
		Лекції	
		6 год.	6 год.
		Лабораторні	
		62 год.	36 год.
		Самостійна робота	
		52 год.	48 год.
Вид контролю: залік – 2-й семестр			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 52,4% до 47,6%

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Композиція та кольорознавство» є поглиблення і розширення знань у майбутніх вчителів образотворчого мистецтва з урахуванням специфіки їх професійної підготовки.

Завдання курсу

– вивчення здобувачами теоретичних основ композиції, законів, правил, прийомів композиції, основ кольорознавства у процесі виконання навчальних та творчих завдань;

- прищеплення здобувачам фахової передвищої освіти навичок творчої роботи;
- навчання спостерігати життя, визначення у ньому суттєвого, типового, гідного для відображення у мистецтві;
- виховання вміння послідовно працювати над художнім твором від ескізу до його завершення;
- вчити виражати ідейний задум твору образотворчими засобами;
- підвищувати культуру сприйняття студентської молоді, формувати високі естетичні потреби, здібності творити за законами краси.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Композиція та кольорознавство» у здобувачів фахової передвищої освіти повинні бути сформовані такі **компетентності**:

ЗК6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК7 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК2 Здатність до використання предметних знань в освітньому процесі.

СК16 Здатність розуміти основи образотворчої грамоти, аналізувати історичні етапи розвитку образотворчого мистецтва, художні твори; використовувати спеціальну термінологію; усвідомлювати значення образотворчого мистецтва у вихованні учнівської молоді.

СК18 Здатність володіти академічними та сучасними техніками, прийомами та засобами рисунку, живопису, композиції.

СК 24 Здатність створювати та реалізовувати художні проекти.

Нормативний зміст вивчення здобувачами фахової передвищої освіти навчальної дисципліни «Композиція та кольорознавство» сформульований у таких програмних результатах навчання:

РН3 Аналізувати можливості професійного розвитку з урахуванням умов педагогічної діяльності та індивідуальних запитів і потреб.

РН8 Сприяти формуванню мотивації учнів до навчання.

РН16 Володіти теоретико-методичними знаннями у галузі образотворчого мистецтва, принципами та закономірностями організації навчання образотворчому мистецтву в закладах загальної середньої освіти.

РН17 Уміти застосовувати у професійній та творчій діяльності художні техніки і матеріали образотворчого мистецтва та володіти основами художньої майстерності.

РН19 Виявляти здатність до створення власних художніх задумів, розробляти ескізи, проекти, виконувати та презентувати творчі роботи.

РН24 Володіти техніками оформлювального мистецтва.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Основи кольорознавства

Тема 1. Систематика і класифікація кольорів. Об'єктивні властивості кольору.

Історія класифікації кольору. Колірні системи. Кольорознавство як наука. Хроматичні та ахроматичні кольори та їх властивості. Способи змішування кольорів. Зміна кольору при штучному освітленні. Вплив освітлення на колір.

Тема 2. Психологічний вплив кольору та його просторові властивості. Сприйняття кольору. Фізичні та психологічні стимули сприйняття кольору. Відчуття і сприйняття кольору. Вплив простору на колір. Значення кольорів та їх фізичні параметри. Взаємозв'язок кольору і форми. Колір як фактор формоутворення.

Змістовий модуль II. Гармонія кольорів. Колір у композиції

Тема 3. Різноманітні концепції створення колірних гармоній. Кольоровий спектр.

Естетичне сприйняття кольорів. Гармонія колірних відношень. Візуальна оцінка, психофізіологічне сприйняття та естетичні уявлення. Періоди розвитку теорії колірної гармонії. Зміна форми під дією кольору. Рівноступеневий ахроматичний ряд. Схеми поєднань ахроматичних тонів різних світлотних діапазонів. Схеми основних кольорів і утворення похідних. Гармонізація простору інтер'єру. Основні принципи сучасної суперграфіки.

Тема 4. Роль кольору та його використання у декоративних композиціях.

Закономірності побудови декоративних композицій. Традиційні композиційні схеми, типові кольорові поєднання в народній орнаментіці. Асоціативне сприйняття кольору. Особливості створення асоціативних композицій. Теплі і холодні кольори, контрастні і нюансні. Види композицій в теплих і холодних, контрастних і нюансних кольорах.

Змістовий модуль III. Основи теорії композиції

Тема 5. Композиція – форма існування твору як органічно цілого.

Трактування терміна «композиція» в літературі з мистецтвознавства. Основні етапи історичного розвитку теорії композиції. Предмет композиції та її зв'язок з іншими навчальними дисциплінами з образотворчого циклу. Місце і роль композиції у вихованні художника-педагога. Значення композиції у вивченні образотворчого мистецтва.

Тема 6. Візуальне сприймання. Види композиції.

Загальні поняття про композицію. Види композиції: фронтальна, об'ємна, глибинно-просторова. Джерела творчості художника.

Тема 7. Методи роботи над композицією.

Композиція як процес формування твору, розкриття теми і як результат творчого процесу. Послідовність виконання композиції.

Тема 8. Композиція картини. Статична і динамічна рівновага.

Загальні принципи організації композиційної рівноваги на площині. Статика і динаміка.

Тема 9. Простір як композиційний фактор. Особливості сприйняття простору і об'ємної форми.

Співвідношення просторів і об'ємів. «Фігура – фон». Простір і форма. Об'єктивні властивості форми. Засоби передачі простору.

Тема 10. Єдність як принцип зв'язку окремих елементів композиції. Співвідношення і пропорції, масштабність.

Контрастні, нюансні або тотожні співвідношення. Відповідність, подібність елементів. Масштаб.

Тема 11. Поняття про ритм і метр в композиції.

Простий і складний ритм. Метричні і ритмічні ряди. Групування елементів та принципи поділу площини на частини.

Тема 12. Правила і прийоми композиції.

Композиційний центр. Замкнена і відкрита композиції. Загальні поняття про статику і динаміку, симетрію і асиметрію в композиції.

Тема 13. Поняття контрасту і нюансу в композиції.

Закономірності контрастних співвідношень. Особливості та емоційна дія нюансних та контрастних поєднань.

Тема 14 Основні виразні засоби композиції..

Графічність і силует в композиції. Поняття графічності. Силует. Лінія, крапка, пляма, штрих та ін. виразальні засоби композиції.

Тема 15. Колір у композиції. Асоціативне сприйняття кольору.

Теплі і холодні кольори, контрастні і нюансні. Дія в композиції контрасту і нюансу. Виконання асоціативної композиції.

Змістовий модуль IV. Практична послідовна робота над композицією

Тема 16. Композиція в декоративному і орнаментальному мистецтвах та в навчально-оформлювальній діяльності.

Специфіка та особливості композиції декоративно-прикладного мистецтва. Композиційні прийоми у виробках декоративно-прикладного мистецтва. Традиційні композиційні схеми орнаментальних мотивів, кольорові поєднання в народній орнаментиці.

Тема 17. Особливості композиційної структури орнаментів. Класифікація орнаментальних мотивів.

Вибір мотиву для орнаментальної композиції. Принципи створення орнаменту. Робота над орнаментом.

Тема 18. Закономірності побудови орнаментальних композицій. Ритмічні рухи орнаментах.

Ритмічні рухи в орнаментах: енергійність, плавність, спокій. Значення ритму в композиції.

Тема 19. Види симетрії в орнаментах. Орнамент стрічковий, сітчастий, замкнений.

Симетрія в стрічках, сітці, замкненому орнаменті. Види орнаменту за схемою побудови: стрічковий, сітчастий, замкнений.

Тема 20. Геометричні фігури та лінії в орнаментальній композиції.

Принципи побудови стрічкових і замкнених орнаментів з прямолінійних геометричних форм та прямих ліній. Емоційний вплив прямолінійних форм на сприйняття композиції.

Тема 21. Види кривих ліній та плям різної конфігурації, їх емоційна дія в композиції.

Принципи побудови стрічкових і замкнених орнаментів з криволінійних елементів. Емоційний характер композиції з криволінійних елементів.

Тема 22. Стилзація форми. Принципи стилізації та декоративне зображення елементів живої і неживої природи.

Виконання начерків з елементів рослинного та тваринного світу. Розробка орнаментального мотиву на основі натурних замальовок.

Тема 23. Принципи побудови стрічкових та сітчастих орнаментів з рослинних елементів.

Побудова орнаментів з рослинних елементів. Особливості виконання силуетного зображення. Силуетне зображення стилізованих форм у стрічці.

Тема 24. Компонування площини стилізованими елементами.

Підбір елементів для створення композиції. Рапортна композиція з рослинних елементів.

Тема 25. Розробка орнаментального мотиву на основі натурних замальовок.

Виконання натурних замальовок. Розробка орнаментального мотиву. Створення замкненого орнаменту з рослинних елементів.

Тема 26. Образне мислення в композиції. Створення декоративної композиції на основі стилізованих дерев різних порід.

Робота над стилізацією рослинних форм. Особливості стилізації дерева, групи дерев та інших рослин.

Тема 27. Декоративно-образотворча композиція. Створення композиції на основі стилізації зооморфної форми.

Особливості роботи над стилізацією зооморфного мотиву. Виконання декоративної композиції на основі стилізації зооморфної форми.

Тема 28. Зооморфні мотиви в орнаментах. Розробка стрічкового і сітчастого орнаментів із стилізованих зооморфних форм.

Особливості виконання стилізованої зооморфної форми у стрічковому і сітчастому орнаменті. Стилзація, робота над мотивом, підбір кольорової гами.

Тема 29. Види симетрії в декоративних композиціях.

Створення стрічкового і замкненого орнаментів з геометричних елементів на основі симетрії. Створення мотиву та застосування його у різних схемах орнаменту.

Тема 30. Використання асиметрії в композиції.

Асиметрія як інструмент композиції для досягнення динамічності, гармонії та балансу, привернення уваги. Створення замкненої декоративної композиції асиметричного характеру з геометричних елементів.

Змістовий модуль V. Декоративно-оформлювальне мистецтво

Тема 31. Матеріали декоративно-оформлювального мистецтва.

Естетика і функціональність декоративно-прикладного мистецтва. Характеристика матеріалів декоративно-оформлювального мистецтва: дерево, метал, глина, скло, шкіра, камінь, кістка, тканини, папір тощо.

Тема 32. Композиція з абстрактних форм.

Асоціативна, абстрактна композиція з обрисами пейзажу. Підбір кольорової гама відповідно до задуму. Специфіка роботи над композицією.

Створення асоціативної композиції на тему «Місто» (ахроматична гама кольорів) або абстрактної композиції на тему «Ліс» (кольорове вирішення).

Тема 33. Композиція предметних форм.

Основні композиційні принципи і прийоми роботи для створення декоративної композиції з предметних форм. Знайомство з основними типами декоративного натюрморту.

Тема 34. Вирішення натюрморту на основі виявлення декоративних якостей в предметі і в характері мотиву в цілому.

Створення декоративних композицій з одного і декількох предметів на основі виявлення їх конструкції. Створення композиції на основі комбінації одних і тих самих предметів.

Тема 35. Декоративна тематична композиція.

Принципи побудови декоративної тематичної композиції. Визначення принципів роботи над декоративною тематичною композицією. Створення декоративних композицій на теми «Осінь», «Народне мистецтво».

Тема 36. Шрифт і зображення.

Знайомство з принципами побудови образотворчо-шрифтової композиції.

Теоретичне засвоєння основних принципів, необхідних для створення образотворчо-шрифтової композиції.

Тема 37. Створення орнаментально-шрифтової композиції.

Специфіка створення композиції, що поєднує шрифт із заданим перспективним зображенням. Використання гармонії, контрасту, ритму.

Тема 38. Створення образотворчо-шрифтових композицій на теми «Місто», «Зима», «Весна».

Асоціативне поєднання зображення з написом. Підбір відповідного шрифту, відповідної кольорової гама, передача настрою в композиції.

Змістовий модуль VI. Композиція у станковому мистецтві

Тема 39. Основні закони композиції станкового мистецтва.

Теоретичні основи композиції. Суть та значення законів композиції в образотворчому мистецтві. Методи роботи над композицією станкового характеру.

Тема 40. Композиція натюрморту.

Види та тематика натюрмортів. Натюрморт як частина тематичної картини і як самостійний жанр образотворчого мистецтва. Композиційні схеми і прийоми побудови, стилізовані зображення натюрморту в різних техніках виконання.

Тема 41. Композиція інтер'єру.

Інтер'єр як внутрішній архітектурний простір і як жанр образотворчого мистецтва. Композиційні основи побудови інтер'єру. Інтер'єр як частина картини, його роль у розкритті змісту твору.

Тема 42. Композиція пейзажу.

Види пейзажів, їх зміст і мотиви зображення. Композиційні основи побудови пейзажу. Декоративне вирішення пейзажу з відтворенням різного стану природи.

Тема 43. Композиція портрета.

Портрет як самостійний жанр образотворчого мистецтва і як складова частина тематичної картини. Види портретів. Основні закономірності побудови портрета. Створення портрету-образу в графічній техніці.

Тема 44. Композиція тематичної картини.

Ідея і форма, вираження теми через сюжет, композиційна зав'язка у тематичній картині. Основні композиційні закономірності, правила і прийоми побудови, засоби вираження змісту. Побудова однофігурної композиції, її відмінність від портрета. Вибір теми і сюжету, розробка однофігурної композиції у відповідності з задумом, дотримання етапів виконання.

Тема 45. Композиція у станковій графіці. Види графічних композицій.

Виконання оригінальної графічної композиції на вільну тему (портрет, пейзаж, тематична картина). Використання композиційних правил, прийомів засобів виразності в тематичній композиції.

Тема 46. Роль композиції на уроках образотворчого мистецтва в ЗЗСО. Об'єктивність існування закономірностей композиції. Значення композиції на уроках образотворчого мистецтва.

Тема 47. Особливості композиції дитячих малюнків.

Малювання з натури у школярів. Композиція декоративно-оформлювальних малюнків школярів. Композиція тематичних малюнків школярів.

Тема 48. Композиційний аналіз творів образотворчого мистецтва на уроках-бесідах.

Розгляд та аналіз відомих творів мистецтва. Схема композиційного аналізу твору образотворчого мистецтва.

Змістовий модуль VII. Композиція книги

Тема 49. Архітектоніка видання і розкриття її засобами оформлення. Основні принципи оформлення сучасної книги. Загальна структура та організація книги. Основні елементи будови книги.

Тема 50. Декор і орнамент в книзі.

Види орнаментальних ілюстрацій в книзі. Роль декору та орнаменту в оформленні книги. Виконання орнаментів для оформлення книги.

Тема 51. Художнє оформлення книги.

Обкладинка і палітурка книги. Форзац і його оформлення. Художні особливості оформлення титульного аркуша. Заставка і буквиця.

Тема 52. Ілюстрація в книзі.

Збагачення літературного сюжету засобами художньої ілюстрації. Види ілюстрацій та техніки їх виконання. Оформлення кінцевої сторінки книги.

Тема 53. Вибір сюжету для зображення ілюстрації, здійснення аналізу літературного твору.

Визначення головного і допоміжного, створеного засобами художньої писемності. Сюжети і теми для виконання композиції з уяви. Композиційні пошуки тематичної картини.

Тема 54. Основні етапи творчого процесу над ілюстрацією.

Послідовність роботи над ілюстрацією. Матеріали і технічні прийоми в техніці акварелі. Використання змішаних технік акварелі в книжковій ілюстрації (монотипія, по мокрому, по сухому, «крапкою»).

Тема 55. Методи роботи та засоби вираження змісту ілюстрації в графічній техніці.

Композиційні пошуки відображення сюжету літературного твору (поезія, пісня, легенда). Виконання ілюстрації до книги в графічній техніці.

Тема 56. Використання змішаних технік при виконанні книжкової ілюстрації.

Змішані техніки та матеріали, імітація фактур в ілюстрації. Методи стилізації природних форм. Створення ілюстрації декоративно-орнаментального характеру.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		Лек	Лаб.	С.р.
1 семестр				
Змістовий модуль I. Історія розвитку кольорознавства. Властивості кольору				
Тема 1. Систематика і класифікація кольорів. Об'єктивні властивості кольору.	14	1	7	6
Тема 2. Психологічний вплив кольору та його просторові властивості.	15		8	7
Разом за змістовим модулем I	29	1	15	13
Змістовий модуль II. Гармонія кольорів. Колір у композиції				
Тема 3. Різноманітні концепції створення колірних гармоній. Кольоровий спектр.	14	1	7	6
Тема 4. Роль кольору та його використання у декоративних композиціях.	15		8	7
Разом за змістовим модулем II		1	15	13
Змістовий модуль III. Основи теорії композиції				
Тема 5. Композиція – форма існування твору як органічно цілого.	3	1	1	1
Тема 6. Візуальне сприймання. Види композиції.	2		1	1
Тема 7. Методи роботи над композицією.	2		1	1

Тема 8. Композиція картини. Статична і динамічна рівновага.	2		1	1
Тема 9. Простір як композиційний фактор. Особливості сприйняття простору і об'ємної форми.	2		1	1
Тема 10. Єдність як принцип зв'язку окремих елементів композиції. Співвідношення і пропорції, масштабність.	2		1	1
Тема 11. Поняття про ритм і метр в композиції.	3		2	1
Тема 12. Правила і прийоми композиції.	3	1	1	1
Тема 13. Поняття контрасту і нюансу в композиції.	2		1	1
Тема 14. Основні виразні засоби композиції.	2		1	1
Тема 15. Колір у композиції. Асоціативне сприйняття кольору.	2		1	1
Разом за змістовим модулем III	25	2	12	11
Змістовий модуль IV. Практична послідовна робота над композицією				
Тема 16. Композиція в декоративному і орнаментальному мистецтвах та в навчально-оформлювальній діяльності.	3	1	1	1
Тема 17. Особливості композиційної структури орнаментів. Класифікація орнаментальних мотивів.	3	1	1	1
Тема 18. Закономірності побудови орнаментальних композицій. Ритмічні рухи орнаментах.	2		1	1
Тема 19. Види симетрії в орнаментах. Орнамент стрічковий, сітчастий, замкнений.	3		2	1
Тема 20. Геометричні фігури та лінії в орнаментальній композиції.	2		1	1
Тема 21. Види кривих ліній та плям різної конфігурації, їх емоційна дія в композиції.	2		1	1
Тема 22. Стилзація форми. Принципи стилізації та декоративне зображення елементів живої і неживої природи.	3		2	1
Тема 23. Принципи побудови стрічкових та сітчастих орнаментів з рослинних елементів.	2		1	1
Тема 24. Компонування площини стилізованими елементами.	2		1	1
Тема 25. Розробка орнаментального мотиву на основі натурних замальовок.	2		1	1
Тема 26. Образне мислення в композиції. Створення декоративної композиції на основі стилізованих дерев різних порід.	3		2	1
Тема 27. Декоративно-образотворча композиція.	2		1	1

Створення композиції на основі стилізації зооморфної форми.				
Тема 28. Зооморфні мотиви в орнаментах. Розробка стрічкового і сітчастого орнаментів із стилізованих зооморфних форм.	2		1	1
Тема 29. Види симетрії в декоративних композиціях.	2		1	1
Тема 30. Використання асиметрії в композиції.	2		1	1
Разом за змістовим модулем IV	35	2	18	15
Усього годин за 1 семестр	120	6	62	52
2 семестр				
Змістовий модуль V. Декоративно-оформлювальне мистецтво				
Тема 31. Матеріали декоративно-оформлювального мистецтва.	2		1	1
Тема 32. Композиція з абстрактних форм.	4		2	2
Тема 33. Композиція предметних форм.	3		1	2
Тема 34. Вирішення натюрморту на основі виявлення декоративних якостей в предметі і в характері мотиву в цілому.	3		1	2
Тема 35. Декоративна тематична композиція.	4		2	2
Тема 36. Шрифт і зображення.	3	1	1	1
Тема 37. Створення орнаментально-шрифтової композиції.	3		1	2
Тема 38. Створення образотворчо-шрифтових композицій на теми «Місто», «Зима», «Весна».	4		2	2
Разом за змістовим модулем V	26	1	11	14
Змістовий модуль VI. Композиція у станковому мистецтві				
Тема 39. Основні закони композиції станкового мистецтва.	4	1	1	2
Тема 40. Композиція натюрморту.	4		2	2
Тема 41. Композиція інтер'єру.	4		2	2
Тема 42. Композиція пейзажу.	4		2	2
Тема 43. Композиція портрета.	4	1	1	2
Тема 44. Композиція тематичної картини.	4	1	1	2
Тема 45. Композиція у станковій графіці. Види графічних композицій.	4		2	2
Тема 46. Роль композиції на уроках образотворчого мистецтва в ЗЗСО.	2		1	1
Тема 47. Особливості композиції дитячих малюнків.	3		1	2
Тема 48. Композиційний аналіз творів образотворчого мистецтва на уроках – бесідах.	3		1	2
Разом за змістовим модулем VI	34	3	14	19
Змістовий модуль VII. Композиція книги				

Тема 49. Архітектоніка видання і розкриття її засобами оформлення.	4	1	1	2
Тема 50. Декор і орнамент в книзі.	4		2	2
Тема 51. Художнє оформлення книги.	3		1	2
Тема 52. Ілюстрація в книзі.	4	1	2	1
Тема 53. Вибір сюжету і здійснення аналізу літературного твору.	3		1	2
Тема 54. Основні етапи творчого процесу роботи над ілюстрацією.	4		2	2
Тема 55. Методи роботи та засоби вираження змісту ілюстрації в графічній техніці.	3		1	2
Тема 56. Використання змішаних технік при виконанні книжкової ілюстрації.	3		1	2
Разом за змістовим модулем VII	28	2	11	15
Разом за 2 семестр	90	6	36	48
Усього годин за рік	210	12	98	100

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1 курс 1 семестр		
1	Виконання вправ на змішування кольорів: проби фарб; виконання розтяжок кольорів; заливка; вливання кольору в колір.	7
2	Психологічний вплив кольору та його просторові властивості.	8
3	Виконання вправ: види колірних гармоній; композиція у одному з видів колірних гармоній.	7
4	Роль кольору та його використання у декоративних композиціях.	8
5	Композиція – форма існування твору як органічно цілого.	1
6	Візуальне сприймання. Види композиції.	1
7	Методи роботи над композицією.	1
8	Композиція картини. Статична і динамічна рівновага.	1
9	Простір як композиційний фактор. Особливості сприйняття простору і об'ємної форми.	1
10	Єдність як принцип зв'язку окремих елементів композиції. Співвідношення і пропорції, масштабність.	1
11	Поняття про ритм і метр в композиції.	2
12	Правила і прийоми композиції.	1
13	Поняття контрасту і нюансу в композиції. Закономірності контрастних відношень.	1

14	Основні виразні засоби композиції.	1
15	Колір у композиції. Асоціативне сприйняття кольору.	1
16	Композиція в декоративному і орнаментальному мистецтвах та в навчально-оформлювальній діяльності.	1
17	Особливості композиційної структури орнаментів. Класифікація орнаментальних мотивів.	1
18	Закономірності побудови орнаментальних композицій. Ритмічні рухи орнаментах.	1
19	Види симетрії в орнаментах. Орнамент стрічковий, сітчастий, замкнений.	2
20	Геометричні фігури та лінії в орнаментальній композиції.	1
21	Види кривих ліній та плям різної конфігурації, їх емоційна дія в композиції.	1
22	Стилізація форми. Принципи стилізації та декоративне зображення елементів живої і неживої природи.	1
23	Принципи побудови стрічкових та сітчастих орнаментів з рослинних елементів.	1
24	Компонування площини стилізованими елементами.	1
25	Розробка орнаментального мотиву на основі натурних замальовок.	1
26	Образне мислення в композиції. Створення декоративної композиції на основі стилізованих дерев різних порід.	2
27	Декоративно-образотворча композиція. Створення композиції на основі стилізації зооморфної форми.	1
28	Зооморфні мотиви в орнаментах. Розробка стрічкового і сітчастого орнаментів із стилізованих зооморфних форм.	1
29	Види симетрії в декоративних композиціях.	1
30	Використання асиметрії в композиції.	1
	Усього за 1 семестр	62
	1 курс 2 семестр	
31	Матеріали декоративно-оформлювального мистецтва.	1
32	Композиція з абстрактних форм.	2
33	Композиція предметних форм.	1
34	Вирішення натюрморту на основі виявлення декоративних якостей в предметі і в характері мотиву в цілому.	1
35	Декоративна тематична композиція.	2
36	Шрифт і зображення.	1
37	Створення орнаментально-шрифтової композиції.	1
38	Створення образотворчо-шрифтових композицій на теми «Місто», «Зима», «Весна».	2
39	Основні закони композиції станкового мистецтва.	1
40	Композиція натюрморту.	2

41	Композиція інтер'єру.	2
42	Композиція пейзажу.	2
43	Композиція портрета.	1
44	Композиція тематичної картини.	1
45	Композиція у станковій графіці. Види графічних композицій.	2
46	Роль композиції на уроках образотворчого мистецтва в ЗЗСО.	1
47	Особливості композиції дитячих малюнків.	1
48	Композиційний аналіз творів образотворчого мистецтва на уроках-бесідах.	1
49	Архітектоніка видання і розкриття її засобами оформлення.	1
50	Декор і орнамент в книзі.	2
51	Художнє оформлення книги.	2
52	Ілюстрація в книзі.	2
53	Вибір сюжету для зображення ілюстрації, здійснення аналізу літературного твору.	1
54	Основні етапи творчого процесу над ілюстрацією.	2
55	Методи роботи та засоби вираження змісту ілюстрації в графічній техніці.	1
56	Використання змішаних технік при виконанні книжкової ілюстрації.	1
	Усього за 2 семестр	36
	Усього за рік	98

7. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	1 курс 1 семестр	
1	Виконання вправ. Кольоровий спектр.	2
2	Виконання вправ. Розтяжки кольору, вливання кольору в колір.	4
3	Виконання вправ. Таблиця перекривання кольорів.	3
4	Виконання таблиці з спектральними кольорами на білому, сірому та чорному тлі (сприйняття кольору).	4
5	Вплив кольору на колір. Виконання таблиці колірної індукції (негативної та позитивної) (контрастні та інші пари кольорів).	3
6	Виконання композиції з використанням одного з видів колірної гармонії.	3
7	Виконати композицію в контрастних кольорах з їх нюансними відтінками.	4
8	Виконати асоціативну композицію в обраній кольоровій	3

	гамі.	
9	Створити просту врівноважену композицію з 3-5 геометричних фігур різної форми і величини, організувавши їх на зображувальній площині	1
10	Створення замкненої симетричної композиції з однієї геометричної форми різного розміру і кольору (у квадраті, прямокутнику, колі, трикутнику, ромбі).	1
11	Виконання абстрактної композиції з геометричних фігур, прямих і кривих ліній різної товщини і кольору.	1
12	Створення двох замкнених композицій з простих елементів, які б відображали статичну і динамічну рівновагу.	1
13	Створення тематичної композиції з однієї геометричної форми різного розміру і кольору.	1
14	Виконання наочної таблиці з відображенням масштабних і пропорційних величин.	1
15	Створення чотирьох композицій з простих елементів, які б відображали статику і динаміку, симетрію і асиметрію.	1
16	Виконання двох композицій з довільних елементів, які б відображали контраст та нюанс за величиною і кольором.	1
17	Створення метричних і ритмічних рядів з простих геометричних форм.	1
18	Виконання двох композицій з довільних елементів, які б відображали світлий і темний силует.	1
19	Виконати абстрактну композицію з довільних плям, з передаванням фактури засобами графіки.	1
20	Виконати кілька простих композицій в теплій, холодній, контрастній і нюансній гамах кольорів.	1
21	Виконання наочної таблиці з відображенням класифікації орнаментів за власним задумом і вирішенням в кольорі.	1
22	Створення кількох стрічкових орнаментів з рослинних і зооморфних елементів, які б відображали ритмічні рухи в них.	1
23	Виконання стрічкового і замкненого орнаменту з прямолінійних геометричних форм та прямих ліній .	1
24	Створення стрічкового і замкненого орнаментів з криволінійних елементів.	1
25	Виконання орнаментальної композиції з довільних елементів в теплій або холодній гамі кольорів.	1
26	Створення замкненого (у квадраті або в колі) орнаменту з рослинних елементів на основі натурних замальовок.	1
27	Виконання стрічкового, сітчастого і замкненого орнаментів зі стилізованих зооморфних форм.	1

28	Створення стрічкового та сітчастого орнаментів силуетного характеру зі стилізованих рослинних елементів.	1
29	Створення декоративної композиції зі стилізованих дерев з відображенням пори року кольором.	1
30	Виконання декоративно-орнаментальної композиції зі стилізованих тварин і рослин. Створення стрічкового і замкненого орнаментів з довільних елементів на основі симетрії.	1
	Усього за 1 семестр	52
	1 курс 2 семестр	
31	Виконання абстрактної композиції з обраних елементів з відображенням певного стану чи настрою кольором.	1
32	Створення асоціативної композиції на тему «Ліс» у відповідній задуму гамі кольорів.	2
33	Виконання декоративної композиції з предметних форм у визначеній кольоровій гамі.	2
34	Створення декоративної тематичної композиції зі стилізованих елементів.	2
35	Виконання орнаментально-шрифтової композиції площинно-об'ємного характеру.	2
36	Виконання образотворчо-шрифтової композиції (вивіски на магазин) з передачею призначення споруди.	1
37	Створення образотворчо-шрифтових композицій на теми «Зима» і «Літо».	2
38	Виконати наочну таблицю з відображенням видів і жанрів станкового мистецтва.	2
39	Виконати наочну таблицю з відображенням основних законів композиції у станковому мистецтві; виконати наочну таблицю з відображенням правил, прийомів і виразних засобів композиції у станковому мистецтві.	2
40	Виконати декоративне рішення натюрморту на тему «Щедра осінь».	2
41	Створити образ казкового інтер'єру декоративно-орнаментального характеру.	2
42	Виконати декоративне рішення пейзажу з відображенням певного стану природи засобами тону і кольору.	2
43	Створення портрету-образу з відображенням певного психологічного стану людини засобами тону і кольору.	2
44	Виконати тематичну композицію на теми українських пісень або казок.	2
45	Створити певний образ людини в однофігурній композиції засобами кольору.	2

46	Виконати оригінальну графічну композицію на вільну тему (портрет, пейзаж, натюрморт, тематична картина)	1
47	Виконати наочну таблицю з відображенням будови і основних частин книги.	1
48	Створити орнамент для оформлення книги за власним задумом.	2
49	Виконати макет обкладинки до книги декоративно-орнаментального характеру.	2
50	Вивчення основних елементів будови книги. Виконання таблиці	2
51	Створити буквицю і заставку для дитячої книги.	2
52	Виконати ілюстрацію до української народної казки.	1
53	Створити кінцівку до дитячої абетки.	2
54	Виконати ілюстрацію до поетичного збірника віршів в графічному вирішенні.	2
55	Виконати ілюстрацію до легенди в техніці акварелі	2
56	Створити орнаментально-декоративну рамку до сторінкової ілюстрації на вільну тему.	2
	Усього за 2 семестр	48
	Усього за рік	100

Критерії оцінювання самостійної роботи під час лабораторних занять здобувачів фахової передвищої освіти з навчальної дисципліни «Композиція та кольорознавство»

Оцінку «5», «відмінно» – здобувач фахової передвищої освіти виконав роботу в повному обсязі, якісно та охайно, дотримано всі композиційні вимоги: зображення вдало закомпоноване на форматі, виявлено композиційний центр, кольорові співвідношення тощо. Робота містить незначні помилки технологічного характеру – неякісний матеріал тощо.

Оцінку «4», «добре» – здобувач фахової передвищої освіти виконав роботу в повному обсязі, проте вона містить композиційні помилки: зображення не гармонійно закомпоноване у форматі, не в повній мірі виявлено особливість практичного завдання. Робота містить незначні помилки технологічного характеру – неякісний матеріал тощо.

Оцінку «3», «задовільно» – здобувач фахової передвищої освіти виконав роботу на достатньому рівні, містить композиційні помилки: зображення не гармонійно закомпоноване на форматі, частково виявлено особливість практичного завдання, не вдало обрані засоби та методи композиції.

Оцінку «2», «незадовільно» – здобувач фахової передвищої освіти виконав роботу низькому рівні, котра не відповідає завданню, містить грубі композиційні помилки: зображення не закомпоноване у форматі, відсутня цілісність та гармонія в композиції, не вдало обрані засоби та методи композиції. Робота виконана не охайно, містить грубі технічні помилки

8. Методи навчання

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: лекція (лекція-інформація, проблемна лекція, лекція-дискусія, лекція-демонстрація, лекція-візуалізація), практичні заняття, бесіда, розповідь, практичні роботи, самостійна робота, спостереження, аналіз, синтез, узагальнення, метод проектів, художній аналіз творів мистецтва. Вступний і поточний інструктаж; усне пояснення; схематичні малюнки на дошці і на полях роботи здобувача; ілюстрування; демонстрування; самостійне спостереження; практична робота; творчі завдання.

2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: стимулювання обов'язку і відповідальності у навчанні, опора на життєвий і професійний досвід здобувачів, створення відчуття успіху у навчанні.

9. Методи контролю

Поточний контроль: тематичне оцінювання; поточні перегляди практичних завдань, самоконтроль;

Підсумкове семестрове та річне оцінювання; підсумковий перегляд творчих робіт за семестр і за рік; залік.

10. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти з навчальної дисципліни «Композиція та кольорознавство»

5 (відмінно) – ставиться тоді, коли здобувач фахової передвищої освіти володіє теоретичними знаннями та методикою послідовного виконання практичних завдань з композиції, має добру фантазію і творче мислення, може самостійно і творчо вирішувати композиційне завдання. Коли студент добре знає основні закони, правила, прийоми і засоби композиції і може правильно використати їх у своїх творчих роботах, самостійно і охайно вирішує всі навчальні і творчі завдання, передбачені навчальним планом. Приймає участь у художніх заходах і виставках.

4 (добре) – ставиться в разі розуміння теоретичного матеріалу і володіння практичними прийомами і навиками композиції, творчим підходом до вирішення поставлених завдань. Коли він може засобами композиції відобразити зміст, настрій чи асоціативне сприйняття композиції, передати колорит, освітлення і певну фактуру. Вирішує всі навчальні, самостійні і творчі завдання, передбачені навчальною програмою, але з незначними помилками, що піддаються виправленню.

3 (задовільно) – ставиться тоді, коли здобувач фахової передвищої освіти недосконало володіє теорією та методикою роботи над композицією. Допускає ряд помилок при виконанні навчальних і самостійних завдань, які потребують доопрацювання. Не виконує творчих завдань, невміло підходить до підбору виразних засобів композиції і технічних прийомів виконання.

2 (незадовільно) – ставиться в разі не виконання здобувачем фахової передвищої освіти повного об'єму завдань, передбачених навчальною програмою, незнанням теорії та методики виконання практичних завдань з композиції.

11. Методичне забезпечення

Навчально-методичне забезпечення, періодичні видання, методичні посібники; ілюстративні матеріали (зразки робіт здобувачів, фото, репродукції, таблиці, тощо).

12. Рекомендована література

Базова

1. Балбус Т. А. Композиція : навч.-метод. посібник для студентів педколеджу. Тернопіль: Вектор, 2015. 363 с.
2. Гурська А. Мова та граматики українського орнаменту : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Київ : Альтернативи, 2003. 144 с.
3. Зайцева В. І. Практика композиції навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 116 с.
4. Кириченко М. А., Кириченко І. М. Основи образотворчої граматики: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Вид.2-ге перероб. і допов. Київ : Вища школа, 2002. 190 с.
5. Кириченко М. А. Український народний декоративний розпис : навч. посібник. Київ : Знання-Прес, 2006. 228 с.
6. Клименюк Т.М. Креслення, рисунок, композиція : навч. посіб. Львів : Львівська Політехніка, 2012.
7. Костенко Т. В. Основи композиції та тривимірного формоутворення : навч.-метод. посіб.: Харків: ХДАДМ, 2003. 256 с.
8. Луцан Н. І. Декоративно-прикладне мистецтво та основи дизайну : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Вид.2-е. Київ : Слово, 2010. 170 с.
9. Михайленко В. Є., Яковлев М. І. Основи композиції: геометричні аспекти художнього формотворення: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Вид.2-е. Київ : Каравела, 2008. 303 с.
10. Михайленко В.Є. Основи композиції (геометричні аспекти художнього формотворення): навч. посіб. Київ : Каравела, 2015.
11. Основи формальної композиції. Укладач канд. мист. Половна-Васильєва О.А. Дніпропетровськ : 2015. [http://repository.dnu.dp.ua:1100/upload/9fa57103c48cb387ec75061c5f0cfbe5Polovna-Vasil'yeva-O.A_OSNOVI--FORMAL'NOYI--KOMPOZICIYI.pdf]
12. Пасічник А. М. Образотворче мистецтво: словник-довідник. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2003. 216 с.
13. Печенюк Таміла. Кольорознавство. Київ : Грані Т, 2009. 190 с.
14. Прищенко С. В. Кольорознавство: навч. посібн. для студентів ВНЗ. Київ : Альтерпрес, 2010. 351 с. (Б-ка дизайнера).
15. Селівачов М. Р. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія): навч. посіб. для студентів ВНЗ мистецтва. Київ : Редакція вісника «АНТ», 2005. 400 с.
16. Урсу Н. О., Гуцул І. А. Теоретичні основи композиції : Навчально-методичний посібник для студентів ЗВО художніх та художньо-педагогічних спеціальностей. Вид. 2. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. 166 с.

[<http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7436/Ursu-N.O.-Hutsul-I.A.-Teoretychni-osnovy-kompozytsii.pdf?sequence=1&isAllowed=y>]

17. Форми і методи композиції у контексті сучасних наукових та практичних реалій. Вижниця, 2007. 126 с.

18. Художня обробка матеріалів: орнаментика і технологія : навч. посібник для студентів ВНЗ / Л. В. Оршанський, М. С. Курач, Г. Л. Ліщинська-Кравець, М. П. Олексюк ; Дрогобицький ДПУ ім. Івана Франка; за заг. ред. Л. Оршанського. Тернопіль : Терно-граф, 2013. 309 с.

19. Шестобуз О. С. Кольорознавство : навч.-метод. посіб. Чернівці: ЧНУ, 2011. 140 с.

20. Яремків М. Композиція: творчі основи зображення: навч. посіб. для ВНЗ 1-2 рівня акредитації. Тернопіль : Підручники і посібники, 2009. 111 с.

Додаткова

1. Декоративно-ужиткове мистецтво. Словник. Т. 1. А - К / за ред. Я. П. Запаска. Львів : Афіша, 2000. 400 с., 279 іл.

2. Декоративно-ужиткове мистецтво. Словник. Т. 2. Л - Я / за ред. Я. П. Запаска. Львів : Афіша, 2000. 400 с., 279 іл.

3. Захарчук-Чугай Р. В., Антонович. А. Українське народне декоративне мистецтво: навч. посібник для студентів ВНЗ. Київ : Знання, 2012. 342 с.

4. Івашків Г. Декор української народної кераміки XVI- першої половини XX століть. Львів : Інститут народознавства НАН України, 2007. 544 с

5. Кара-Васильєва Т. В., Чорноморець А. Д. Українська вишивка Київ : Либідь, 2002. 160 с.

6. Мельник В. М., Трач С. К. Витинанки на уроках образотворчого мистецтва. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2000. 48 с.

7. Мельник В. М. Український декоративний розпис на уроках образотворчого мистецтва : посібник для вчителів, учнів, студентів Тернопіль : Підручники і посібники, 2003. 64 с.

8. Мельник В. М. Український декоративний розпис на уроках образотворчого мистецтва : посібник для вчителів, учнів, студентів Тернопіль : Підручники і посібники, 2011. 64 с.

9. Поліщук А.А. Теорія та практика графіки: навч.посіб.. Київ: Ун-т ім. Б. Грінченка, 2015.